

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 203/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť M., s. r. o., L., zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M., s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 203/08-17 z 3. júla 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Uznesením Okresného súdu v Lučenci sp. zn. 14 Cb/35/2005-142 zo dňa 24. 08. 2006 bolo zastavené konanie v právnej veci citovaného súdu: M., s. r. o. c/a M. L. o náhradu škody vo výške 15.000.000,- Sk s príslušenstvom, pre nezaplatenie súdneho poplatku vo výške 600.000,- Sk.

Proti uvedenému uzneseniu prvostupňového súdu o zastavení konania sa spoločnosť M., s. r. o. (sťažovateľ) v zákonnej lehote na podanie odvolania odvolala (odvolanie bolo podané na poštovom úrade dňa 11. 09. 2006, t. j. 1 kalendárny deň pred uplynutím zákonnej lehoty na odvolanie) s tým, že dňa 11. 09. 2006, t. j. 1 deň pred uplynutím lehoty na odvolanie, ktorá mala uplynúť dňa 12. 09. 2006, bol zo strany spoločnosti M., s. r. o. súčasne uhradený súdny poplatok vo výške 600.000,- Sk.

Odvolací súd, Krajský súd v Banskej Bystrici svojim uznesením sp. zn. 41Cob/186/2007-153 zo dňa 30. 04. 2007 rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil, a to s odôvodnením, že spoločnosť M., s. r. o. síce pred uplynutím lehoty na odvolanie proti uzneseniu prvostupňového súdu o zastavení konania síce uskutočnil prevodný príkaz na úhradu súdneho poplatku vo výške 600.000,- Sk v T., a. s. prostredníctvom svojho právneho zástupcu, avšak úhrada súdneho poplatku bola pripísaná na účet súdu až dňa 13. 09. 2006, t. j. prvý deň po uplynutí lehoty na odvolanie proti uzneseniu prvostupňového

súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a teda s prihliadnutím na ustanovenia § 10 ods. 1 Zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch odvolanie spoločnosti M., s. r. o. zamietol, resp. uznesenie prvostupňového súdu o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku podľa § 219 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov) ako vecne správne potvrdil.

Proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 41 Cob/186/2007 zo dňa 30. 04. 2007, ktorým bolo potvrdené uznesenie prvostupňového súdu (Okresného súdu v Lučenci sp. zn. 14 Cb/35/2005-142 zo dňa 24. 08. 2006) o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku vo vyššie označenej právnej veci, podala spoločnosť M., s. r. o. dovolanie k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v Bratislave s poukázaním na ustanovenia § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), t. j. teda že postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom.

V dovolaní spoločnosť M., s. r. o. poukázala súčasne na judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikovaný v zbierke rozhodnutí pod R. č. 4/2003 (rozhodnutie NS SR sp. zn. 2 Cdo 6/2001 zo dňa 30. 08. 2001), ktorým Najvyšší súd SR dovoľávateľovi v obdobnej veci svojim rozhodnutím vyhovel, resp. zrušil uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie prvostupňového súdu o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku (dovoľávateľ uhradil súdny poplatok v posledný deň lehoty na odvolanie pričom pripísanie úhrady - súdneho poplatku na účet príslušného súdu bolo uskutočnené po lehote na odvolanie), a to práve s poukázaním na ustanovenia § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), t. j. teda že postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim uznesením sp. zn. 3 Obdo 30/2007 zo dňa 21. 11. 2007 dovolanie navrhovateľa postupom podľa ustanovení § 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 218 ods. 1 c) Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov) odmietol, t. j. teda že dovolanie navrhovateľa proti vyššie citovanému rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je prípustné.

Podľa nášho názoru postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici (ako súdu odvolacieho) ako i rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ako súdu dovolacieho) bolo porušené právo sťažovateľa chránené v čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky - teda práva na súdnu ochranu pred nezávislým a nestranným súdom.

Zo zákona o súdnych poplatkoch č. 71/1992 Zb. v platnom znení nevyplýva úprava konkrétnej situácie, ak poplatková povinnosť za návrh na začatie konania nie je splnená do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania podľa ustanovení § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, a proti tomuto uzneseniu bolo včas podané odvolanie oprávnenou osobou - poplatníkom. V tomto prípade je potrebné primerane použiť ustanovenia prvej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), a teda aj ustanovenie § 206 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), podľa ktorého ak ten, kto je na to oprávnený, včas podá odvolanie, rozhodnutie nenadobudne právoplatnosť, pokiaľ odvolací súd o odvolaní právoplatne nerozhodne.

Podanie odvolania má teda odkladný (suspenzívny) účinok, a teda takto sa odkladá právoplatnosť rozhodnutia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Okrem suspenzívneho účinku nie je možné opomenúť i účinok devolutívny, t. j. teda že oprávnenie rozhodnúť o odvolaní prechádza na odvolací súd (súd vyššieho stupňa).

V uvedených súvislostiach je potrebné poukázať na ustanovenie § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov) v spojení s ustanoveniami § 167 a § 211 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), z ktorých je zrejmé, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu, rovnako ako i pre rozhodnutie súdu prvého stupňa je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Teda ak navrhovateľ (v tomto prípade sťažovateľ) splnil poplatkovú povinnosť, ktorá mu vznikla podaním návrhu (žaloby) na začatie konania, do rozhodnutia odvolacieho súdu o jeho včas podanom odvolaní, nemôže odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku potvrdiť.

V uvedených súvislostiach je opätovne potrebné poukázať na skutočnosť, že lehota na odvolanie proti rozhodnutiu prvostupňového súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku mala uplynúť dňa 12. 09. 2006, pričom v lehote na podanie odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku bolo odvolanie podané na poštovom úrade dňa 11. 09. 2006, a súčasne v ten istý deň, t. j. dňa 11. 09. 2006 bol taktiež uskutočnený prevodný príkaz v T., a. s. smerujúci

k úhrade súdneho poplatku (vo výške 600.000,- Sk) ktorý bol pripísaný na účet prvostupňového súdu dňa 13. 09. 2006, t. j. prvý deň po uplynutí lehoty na odvolanie proti uvedenému rozhodnutiu prvostupňového súdu (Okresného súdu v Lučenci). Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, však o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu v Lučenci o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku rozhodoval až dňa 30. 04. 2007, t. j. teda v čase keď poplatník (sťažovateľ) mal svoju poplatkovú povinnosť splnenú.

Následne, ako už bolo uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní evidovanom pod sp. zn. 3 Obdo 30/2007 svojim rozhodnutím zo dňa 21. 11. 2007 odmietol dovolanie sťažovateľa smerujúce proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to podľa ustanovení § 243b ods. 4 v spojení s ustanoveniami § 218 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), t. j. teda že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je prípustné, a to bez zreteľa na skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky už o obdobnej veci rozhodoval a rozhodol tak, ako už bolo vyššie uvedené (viď zbierka rozhodnutí R. č. 4/2003 - rozhodnutie v konaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 6/2001 zo dňa 30. 08. 2001).“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aby toto uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom č. k. KP 8/08-81 zo 4. septembra 2008 vyjadril predseda najvyššieho súdu, v ktorom uviedol:

„Vo veci rozhodol trojčlenný senát a hodnotiť vecnú správnosť jeho rozhodnutia mi neprislúcha. Musím však pripustiť, že odôvodnenie uznesenia v časti, ktorou odôvodnil neprípustnosť dovolania je neprimerané. Od posúdenia otázky, či súd prvého stupňa a odvolací súd správne posúdili včasnosť zaplatenia súdneho poplatku závisí správnosť rozhodnutia o zastavení konania a rozhodnutia, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa. Výsledkom tohto posúdenia bol výsledok konania - právoplatné zastavenie konania. Zastavením konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10

zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, hoci pre tento postup neboli splnené podmienky sa účastníkovi odníma možnosť konať pred súdom. Takýto postup napĺňa dôvod podľa § 237 pís. f) O. s. p., ktorý vždy zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Dovolací súd preto mal skúmať, či je záver súdov nižšieho stupňa, že súdny poplatok za návrh na začatie konania bol zaplatený po lehote, správny.

Uvedenou otázkou sa mal dovolací súd zaoberať vzhľadom na procesnú obranu a tvrdenie žalobcu v dovolaní, že príkaz na zaplatenie súdneho poplatku prevodom z účtu dal banke, ktorá účet viedla, 11. septembra 2006, teda deň pred uplynutím podania odvolania, ktorým bol 12. september 2006. Podľa žalobcu bol poplatok v lehote na podanie odvolania a súd prvého stupňa mal postupovať podľa § 10 poplatkového zákona a zastavujúce uznesenie zrušiť. V súvislosti s uvedenou situáciou vyvstáva otázka, ktorú skutočnosť treba považovať za zaplatenie poplatku, či deň v daný pokyn banke, aby poplatok poukázala na účet súdu, alebo deň keď banka prostriedky odpísala z účtu platiteľa poplatku alebo v deň pripísania poplatku na účet súdu (13. september 2006). Podľa znenia § 14 poplatkového zákona účinného v čase poplatku, v čase rozhodovania súdu prvého stupňa i súdu odvolacieho (znenie účinné v júny 2007) na konanie vo veciach poplatkov, ak poplatkový zákon neustanovoval inak, sa primerane použije Občiansky súdny poriadok. Občiansky súdny poriadok však neupravuje platenie súdnych poplatkov ani neurčuje, ktorá z uvedených skutočností sa má považovať za rozhodujúcu. Vyvstáva otázka, či Občiansky súdny poriadok má ustanovenie, ktoré je možné primerane použiť (napr. § 57 ods. 3 O. s. p.) alebo treba použiť všeobecný predpis upravujúci oblasť daní a poplatkov (analógia iuris) teda zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov, ktorý v § 60 upravuje, čo sa považuje za deň platby.

Dovolací súd nevenoval dostatočnú pozornosť tomu, že odvolací súd zrejme nerozlišoval dve situácie, ktoré môžu nastať po zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Účastník konania môže bez toho aby podal proti zastavujúcemu rozhodnutiu odvolanie, súdny poplatok zaplatiť. Ak tak urobí v lehote na podanie odvolania, má jeho postup suspenzívny účinok. Nemá účinok devolutívny a rozhodnutie o zastavení konania zruší podľa § 10 ods. 3 poplatkového zákona súd prvého stupňa. Ak poplatok v lehote na podanie odvolania nezaplatí, nadobudne uznesenie o zastavení konania právoplatnosť a zaplatenie poplatku po uvedenej lehote už nemá žiaden účinok (právoplatnosťou

zastavenia konania poplatková povinnosť podľa § 5 ods. 2 zaniká).

Iná je situácia ak účastník proti rozhodnutiu o zastavení konania podá včas odvolanie, ako to bolo zrejme v predmetnej veci. Odvolanie má okrem suspenzívneho aj devolutívny účinok. Poplatková povinnosť do rozhodnutia odvolacieho súdu nezaniká. Účastník konania, ktorý podal včas odvolanie, môže aj po uplynutí odvolacej lehoty, až do rozhodnutia o odvolaní poplatok zaplatiť. Keďže aj pre odvolacie konanie platí zásada, že pre rozhodovanie je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 154 ods. 1 v spojení s § 2 a s § 211 ods. 2 O. s. p.) odvolací súd mal pri rozhodovaní v takom prípade vychádzať z toho, že poplatok bol zaplatený. V uvedenej procesnej situácii nebolo rozhodujúce, či poplatok bol zaplatený v lehote na podanie odvolania, ale či bol zaplatený do rozhodovania odvolacieho súdu.“

Predseda najvyššieho súdu v podaní zo 4. septembra 2008 a právny zástupca sťažovateľa v podaní z 10. septembra 2008 uviedli, že netrujú na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkolvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Konceptia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 300/06).

Podstata základného práva na súdnu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom

práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi. Tento postup je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prerokovávaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov. Základné právo na súdnu ochranu neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, t. j. aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (II. ÚS 172/05).

V odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 41 Cob/186/2007-153 z 30. apríla 2007, sa uvádza:

„... dovolací súd skúmal, či je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 O. s. p. Osobitne sa zamerail na otázku opodstatnenosti tvrdenia žalobcu, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) O. s. p.

Vadou konania podľa uvedeného zákonného ustanovenia je taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ustanovenie § 237 písm. f) O. s. p. odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvislosti s faktickou činnosťou súdu a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, spočívajúcim v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav vyjadreným v rozhodnutí, sa vo všeobecnosti účastníkovi neodníma možnosť uplatnenia

jeho procesných práv v zmysle citovaného ustanovenia. To platí aj v prípade posúdenia, či účastník konania riadne a včas splnil poplatkovú povinnosť a boli tak splnené podmienky pre pokračovanie v konaní. Aj tu ide o právne posúdenie zisteného skutkového stavu a jeho prípadná nesprávnosť zakladá vadu podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. a nie vadu podľa § 237 písm. f) O. s. p.

Z uvedeného možno teda vyvodiť, že zastavením konania pre nezaplatenie súdneho poplatku z dôvodu, že odvolací súd podľa dňa pripísania platby účastníka na účet súdu posúdil túto platbu súdneho poplatku z hľadiska splnenia poplatkovej povinnosti v zákonnej lehote ako oneskorenie, neodníma sa účastníkovi možnosť pred súdom konať. Opačný názor tvrdený dovolateľom nie je podľa názoru dovolacieho súdu so zreteľom na uvedené správny.“

Ústavný súd dospel k záveru, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 Cb 35/2005 z 24. augusta 2006 v lehote (11. septembra 2006 bolo odovzdané na poštovú prepravu a ten istý deň bol zadaný aj prevodný príkaz na úhradu súdneho poplatku v sume 600 000 Sk; posledný deň odvolacej lehoty bol 12. september 2006; súdny poplatok bol pripísaný na účet súdu 13. septembra 2006), uznesenie okresného súdu sp. zn. 14 Cb 35/2005 z 24. augusta 2006 o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku nemalo byť Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) potvrdené, ale zrušené, pretože pre rozhodnutie krajského súdu bol rozhodujúci stav v čase vyhlásenia jeho rozhodnutia, a v tom čase už bol súdny poplatok pripísaný na účet okresného súdu, teda poplatková povinnosť bola zo strany sťažovateľa splnená.

V dôsledku uznesenia krajského súdu č. k. 41 Cob/186/2007-153 z 30. apríla 2007, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu sp. zn. 14 Cb 35/2005 z 24. augusta 2006 o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, došlo k odňatiu možnosti sťažovateľovi konať pred súdom. Takýto postup a spôsob rozhodnutia krajského súdu bol formalistický, opomínajúci skutočný účel splnenia poplatkovej povinnosti. Nesprávnym

zastavením konania o návrhu sťažovateľa mu krajský súd zabránil, aby bol jeho návrh meritórne posúdený, čím mu odňal právo domáhať sa súdnej ochrany zaručené v ustanovení čl. 46 ods. 1 ústavy. Svojím konaním krajský súd tak naplnil dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Preto, ak najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007 odmietol dovolanie sťažovateľa, ktorý ho podal z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

O tom, že najvyšší súd v rovnakých veciach nepostupuje rovnako, svedčí aj to, že podobný prípad riešil v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 6/01 (rozsudok najvyššieho súdu z 30. augusta 2001 sp. zn. 2 Cdo 6/01, toto rozhodnutie bolo zverejnené pod č. R 4/2003). V odôvodnení tohto judikátu sa uvádza:

„Poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ alebo dovolateľ [§ 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch]. Právoplatným uznesením súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku poplatková povinnosť v celom rozsahu zaniká (§ 5 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch). Ak sa poplatok zaplatí do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku, súd prvého stupňa toto uznesenie zruší (§ 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch). ...

Zákon o súdnych poplatkoch neupravuje podrobne konanie vo veciach poplatkov na súde prvého stupňa a na odvolacom súde. Preto v prípadoch, keď jeho ustanovenia neobsahujú inú úpravu, použijú sa pre poplatkové konanie primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (§ 14 zákona o súdnych poplatkoch); pravda, len vtedy, ak použitie jeho ustanovení nie je vylúčené samotnou povahou prejednávaných vecí. Osobitným ustanovením poplatkového konania je ustanovenie § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého, ak sa poplatok zaplatí do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, súd prvého stupňa toto uznesenie zruší. Súd tak urobí len vtedy, ak súdny poplatok bol zaplatený do konca lehoty na odvolanie včas a riadne. To znamená, že ak poplatok bol zaplatený po uplynutí lehoty na odvolanie, súd prvého stupňa nemôže už sám svoje zastavujúce uznesenie zrušiť a ak toto uznesenie nadobudne právoplatnosť pre nedostatok odvolania proti nemu, dňom

nadobudnutia právoplatnosti poplatková povinnosť poplatníka zanikne (§ 5 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch).

Iná je situácia, ak poplatková povinnosť za návrh na začatie konania nie je splnená do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch a je proti tomuto uzneseniu včas podané odvolanie oprávnenou osobou - poplatníkom. Keďže zákon o súdnych poplatkoch takúto situáciu neupravuje, je treba v zmysle § 14 použiť primerane ustanovenia prvej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku, teda ja ustanovenie § 206 ods. 1 tohto zákona. Podľa neho platí, že ak podá ten, kto je na to oprávnený, včas odvolanie, nenadobúda rozhodnutie právoplatnosť, pokiaľ o odvolaní právoplatne nerozhodne odvolací súd. Podanie odvolania má teda odkladný (suspensívny) účinok - odkladá právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, a tak i uznesenia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, a tiež účinok devolutívny, ktorý znamená prechod oprávnenia rozhodnúť o odvolaní na odvolací súd. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu, rovnako ako pre rozhodnutie súdu prvého stupňa, je v zmysle § 154 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 167 ods. 2 a § 211 O. s. p. rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak poplatník do tohto času poplatkovú povinnosť splní, nemožno uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku potvrdiť, a to ani v prípade, že v čase jeho vydania bolo správne, zodpovedajúce ustanoveniam § 10 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch. Nemožno totiž neprihliadať na to, že v dôsledku podania odvolania poplatníkom a suspensívneho účinku tohto opravného prostriedku, poplatková povinnosť navrhovateľa naďalej trvá (§ 5 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch a contrario) a možno ju preto až do rozhodnutia odvolacieho súdu splniť. Ustanovenie § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch platí len pre súd prvého stupňa a nevylučuje primerané použitie prvej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku o odvolaní.

Na základe uvedeného možno uzavrieť, že ak navrhovateľ splní poplatkovú povinnosť, ktorá vznikla podaním návrhu na začatie konania, do rozhodnutia odvolacieho súdu o jeho včas podanom odvolaní, nemôže odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku potvrdiť. V takom prípade odvolaciemu súdu nezostáva nič iné, ako toto uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. ...

So zreteľom na uvedené je zrejmé, že v predmetnom konaní došlo k procesnej vade, zakladajúcej podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. prípustnosť dovolania. Táto vada je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 30/2007 z 21. novembra 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2008